Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport

> Retouradres Postbus 20350 2500 EJ Den Haag

Patiëntenorganisatie Transvisie
Het bestuur
Weteringschans 259
1017 XJ AMSTERDAM

Directoraat Generaal Curatieve Zorg
Directie Curatieve Zorg
Team D

Bezoekadres:
Parnassusplein 5
2511 VX Den Haag
T 070 340 79 11
F 070 340 78 34
Postbus 20350
2500 EJ Den Haag
NLD
www.rijksoverheid.nl

Inlichtingen bij

Datum 3 november 2015
Betreft: Wachttijden transgenderzorg

Kenmerk
840874-141588

Correspondentie uitsluitend richten aan het retouradres met vermelding van de datum en het kenmerk van deze brief.

Geacht bestuur,

Namens uw organisatie Patiëntenorganisatie Transvisie en namens Transgender Netwerk Nederland heeft u mij op 24 augustus 2015 laten weten dat u zich zorgen maakt over de toenemende wachttijden voor volwassen transgenders bij het VUmc en het UMCG en dat er voor zover u bekend nog geen acties zijn ondernomen door de NZa gericht op verkorting van de wachttijden.
In dat verband vermeldt u dat er nog niets merkbaar is van spreiding van zorg en kennis door het VUmc, zoals door het VUmc was aangekondigd. U wijst erop dat lange wachttijden een psychische belasting betekenen voor de transgenders die het betreft en bovendien ongewenste ontwikkelingen in de hand werken zoals hormoongebruik op eigen initiatief. U vraagt om maatregelen van mijn kant.

Overleg januari 2015
Zoals u weet volg ik de kwestie van beschikbaarheid van transgenderzorg sinds de door het VUmc afgekondigde patiëntenstop nauwlettend. In januari 2015 heeft het ministerie van VWS alle partijen bijeengeroepen om te spreken over de stand van zaken omtrent transgenderzorg. Aanwezig waren het VUmc, het UMCG, het LUMC, Transvisie, Transgender Netwerk Nederland, de Alliantie Transgenderzorg, Achmea, VGZ, de Nederlandse Zorgautoriteit (NZa) en het ministerie van OCW. De gedeelde conclusie in het overleg was dat er veel positieve ontwikkelingen in gang waren gezet, maar dat er ook nog aandachtspunten waren zoals de contractering, het ontwikkelen van een zorgstandaard en normen voor wachttijden alsmede de spreiding van transgenderzorg.

Het VUmc bood aan het voortouw te nemen bij de ontwikkeling van een zorgstandaard. De verzekeraars gaven aan de zorginkoop te zullen afstemmen op enerzijds tijdige signalen van aanbieders over vraag naar uitbreiding en complexere zorg en anderzijds van patiënten ten aanzien van hun zorgbehoeften en eventuele knelpunten. Er is verder afgesproken dat eventuele knelpunten van patiënten en aanbieders gemeld worden bij de verzekeraars zodat deze in staat worden gesteld daarop te acteren. De afspraak is ook gemaakt dat VWS elk half jaar het initiatief neemt tot een ronde tafel overleg transgenderzorg.

Inmiddels heeft er op 29 oktober 2015 een vervolgoverleg transgenderzorg onder voorzitterschap van VWS plaatsgevonden in Den Haag, waar uw organisaties ook aan hebben deelgenomen. Op de uitkomsten van dat overleg kom ik zo terug.

Directoraat Generaal Curatieve Zorg
Directie Curatieve Zorg
Team D

Kenmerk
840874-141588

Onderzoek NZa zorgplicht en wachttijden
U geeft in uw brief aan dat de NZa ondanks meerdere oproepen, voor zover u bekend, geen acties heeft ondernomen om de wachttijden te verkorten.
Mede naar aanleiding van uw brief heb ik de NZa gevraagd om een update van de situatie en van eventuele knelpunten. Sinds het openstellen van de wachtlijst door VUmc heeft de NZa het formele onderzoek gestaakt en monitort de NZa sindsdien de transgenderzorg. De NZa meldt mij dat zij in contact staat met de betrokken partijen, waaronder de Alliantie, Transvisie zorg, UMCG, VUmc, de zorgverzekeraars en het Zorginstituut Nederland (ZiN). In al deze contacten wijst de NZa partijen op hun verantwoordelijkheid om gezamenlijk te komen tot toegankelijke en tijdige zorg voor personen met genderdysforie. Dit door de wachttijden te verkorten, zorgstandaarden op te stellen en de zorg te spreiden over meer aanbieders.
De NZa heeft aangegeven zich te realiseren dat het buitengewoon vervelend is voor patiënten om lang te moeten wachten op hun behandeling. Zij verwacht in het kader van de zorgplicht van zorgverzekeraars dat zij zich inspannen om voldoende en goede transgenderzorg in te kopen voor hun verzekerden. Ook verwacht de NZa dat zorgverzekeraars en zorgaanbieders zich gezamenlijk inspannen om de capaciteit uit te breiden om de wachttijden te verkorten. De verzekeraars hebben voor deze uitbreiding in 2014 financiële middelen verstrekt. VUmc heeft op haar beurt aangegeven de capaciteit te hebben uitgebreid en hiermee door te gaan. Het is duidelijk dat deze maatregelen tijd nodig hebben om hun beoogde effect te bereiken, namelijk dat patiënten sneller geholpen kunnen worden. Het in potentie meest acute probleem bij uitstel van behandeling ligt bij adolescenten. Het LUMC is gespecialiseerd in deze transgenderzorg aan adolescenten. Naar verluidt zijn de wachttijden hier in de afgelopen periode afgenomen, aldus de NZa.

Vervolgoverleg oktober 2015
Op 29 oktober 2015 heeft een vervolgoverleg transgenderzorg onder voorzitterschap van VWS plaatsgevonden, waar uw organisaties ook aan hebben deelgenomen. Tijdens dat overleg heeft u ook uw zorgen kenbaar gemaakt over de wachttijden. Vanuit de zorgaanbieders werd aangegeven dat er inderdaad nog steeds wachtlijsten bestaan, maar dat ook moet worden bedacht dat het aantal patiënten dat jaarlijks behandeld wordt en kan worden, fors is toegenomen de afgelopen periode .

Een punt van zorg tijdens het overleg was dat de ontwikkeling van een zorgstandaard transgenderzorg in 2015 geen voortgang heeft gekend. Hoewel alle betrokken partijen het erover eens zijn dat een zorgstandaard een belangrijke voorwaarde is voor het garanderen van kwaliteit en toegankelijkheid van zorg voor mensen met genderdysforie, ontbreekt het tot nu toe aan capaciteit, financiering en wellicht prioriteit. Dat is in mijn optiek niet acceptabel. Ik verwacht dan ook van partijen dat ze de ontwikkeling van de zorgstandaard per direct ter hand gaan nemen en dat er eind 2016 een zorgstandaard voor het curatieve deel gereed is.

In uw brief geeft u aan dat u zich zorgen maakt over de toegankelijkheid van zorg voor patiënten. Een zeer urgent onderdeel van de zorgstandaard is dan ook het bepalen van een 'ondergrens' voor realistische en haalbare wachttijden met het oog op de zorginkoop 2017. Dit onderdeel moet met voorrang worden opgepakt, zodat er in april 2016 een leidraad voor de zorginkoop ligt, waarin ten minste definities en normen voor wachttijden staan, zodat verzekeraars weten waar ze bij hun zorginkoop vanuit moeten gaan en de NZa kan toezien op de naleving van de zorgplicht van verzekeraars.

Directoraat Generaal Curatieve Zorg
Directie Curatieve Zorg
Team D

Kenmerk
840874-141588

Om te zorgen dat beide trajecten nu onverwijld en in samenhang tot stand komen is contact gezocht met het Kennisinstituut van Medisch Specialisten, die voor en met wetenschappelijke verenigingen zorgstandaarden en richtlijnen ontwikkelt. Daarnaast zal ik het Zorginstituut Nederland (ZiN) vragen de ontwikkeling van de zorgstandaard te stimuleren door plaatsing op de meerjaren agenda.
Ik verwacht dat in de komende weken concrete afspraken tussen alle betrokken partijen tot stand zullen komen.

Gezien de vorderingen die gemaakt worden op het punt van de zorgstandaard transgenderzorg voor het GGZ deel valt te verwachten dat die normen in de eerste helft van 2016 gereed zijn.

Op verzoek van de vaste commissie voor Volksgezondheid, Welzijn en Sport stuur ik de Tweede Kamer een afschrift van deze brief.

Hoogachtend,

de minister van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport,

mw. drs. E.I. Schippers